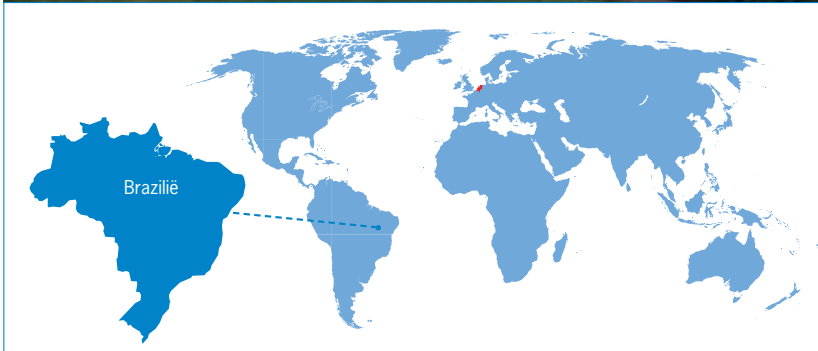

Fotoreportage varkensbedrijven

Richard Borg is eigenaar van twee varkensbedrijven: een gesloten bedrijf met 200 zeugen en 1.500 vleesvarkens en een vleesvarkensbedrijf met 1.200 dieren. Bovendien heeft hij nog 1.050 hectare grond. Bekijk de bedrijfsfotoreportage op www.pigbusiness.nl

Brazilië

Brazilië is het op vier na grootste land ter wereld en is 228 keer zo groot als Nederland. Het telt ruim 200 miljoen inwoners. Van de vooraanstaande varkenslanden staat Brazilië te boek als de goedkoopste producent van varkens dankzij lagere voer- en arbeidskosten. De zeugenstapel omvat ongeveer 1,7 miljoen dieren. De productie is vooral geconcentreerd in het zuiden en zuidoosten. Brazilië is mondiaal gezien de vierde grootste producent van varkensvlees (vorig jaar 3,5 miljoen ton). Met een jaarlijkse export van 561.000 ton, vooral naar Zuid-Amerika, Rusland en Oekraïne, behoort Brazilië tot de top drie van varkensvleesexporteurs.

Castrolanda bouwt eigen slachterij voor afzet varkens

Braziliaanse Nederlander runt megacoöperatie

Castrolanda is een Nederlands-Braziliaanse boerencoöperatie van formaat met een jaarmzet van ruim een half miljard euro. Richard Borg is directeur van de coöperatie en zelf varkenshouder. Over een maand beginnen ze met het slachten van hun eigen varkens. Nederlands als de coöperatie is, zijn ze nog niet tevreden en willen meer.

Zijn opa emigreerde al in 1953 van het Groningse Boertange naar Brazilië. Als kleinzoon mag Richard Borg zich derde generatie Nederlander noemen. Toch spreekt hij nog uitstekend Nederlands. Tot zijn tiende kreeg hij Nederlandse les op school. Ook heeft hij vlak na zijn afstuderen een maand in Nederland gewoond. En dat er in de kolonie nog volop Nederlands wordt gesproken, helpt ongetwijfeld mee. Wat ook helpt, is dat zijn vrouw Alida Nederlandse wortels heeft. Zij mag zich vierde generatie Nederlander noemen. Haar overgrootvader was een van de eerste Nederlandse boeren die in 1911 de overstap durfden te maken naar Brazilië. Met een grote groep Nederlandse boerenfamilies verenigden zij zich in het zuidwesten van Brazilië onder de naam Batavo.

Megaonderneming

Op nog geen half uur rijden van de coöperatie Batavo zetelt een andere Nederlandse coöperatie: Castrolanda. Een Nederlandse kolonie met 800 inwoners, maar vooral een mega-onderneming met een totale omvang

van 130.000 hectare grond, 19.000 koeien, 15.000 zeugen en 145.000 vleesvarkens. Richard Borg is sinds tien jaar directeur van de coöperatie. Naast deze bestuursfunctie is hij als varkenshouder lid van de coöperatie. Hij heeft twee varkensbedrijven: een gesloten bedrijf met 200 zeugen en 1.500 vleesvarkens en een vleesvarkensbedrijf met 1.200 dieren.

„Castrolanda is in 1951 opgericht in Nederland”, vertelt Borg. „Onze voorouders hebben de plannen in Nederland gemaakt, de coöperatie opgestart en mensen geworven.” Boerenfamilies, voornamelijk melkveehouders uit de provincies Drenthe, Groningen en Overijssel, werden warm gemaakt voor de mogelijkheden op de uitgestrekte Braziliaanse vlaktes. Niet veel later staken ongeveer 50 families de Atlantische Oceaan over om vanaf nul te beginnen. Nog geen 65 jaar later telt Castrolanda ruim 700 leden. Een kwart van de leden is van Nederlandse afkomst. Zij zorgen voor driekwart van de omzet. Afgelopen jaar behaalde Castrolanda een omzet van 530 miljoen euro. Naast de

grond en de dieren heeft de coöperatie een eigen voer- en zuivelfabriek.

Ups en downs

Borg is druk. Hij pendelt van overleg naar overleg. De varkenshouder zit namens de coöperatie in een driekoppige commissie die bezig is met de bouw van een varkensslachterij. Nog deze maand moet de slachterij met een capaciteit van 300 vleesvarkens per uur draaien. De slachterij is een nieuw belangrijk hoofdstuk voor de coöperatie. Tot begin jaren negentig had Castrolanda met de twee andere nabijgelegen Nederlandse coöperaties Arapoti en Batavo een zuivelfabriek en een varkensslachterij. Na de binnenlandse crisis begin jaren negentig werd de helft van de aandelen verkocht aan de Italiaanse foodgigant Parmalat. Later werd alles verkocht. „Nadien verkochten we onze zuivel en varkens weer op de vrije markt”, zegt Borg. Bijna tien jaar lang werden ze geconfronteerd met de wetten van de vrije markt. „Brazilië is een exporterend varkensvleesland. We zijn grotendeels afhankelijk ▶

van de export naar Rusland en Oekraïne. In die tien jaar hebben we verschillende keren gehad dat beide landen opeens hun grenzen sloten voor Braziliaans varkensvlees." Het politieke spel zorgde voor ups en downs en gaf daarmee veel onzekerheid. „We waren altijd afhankelijk van de markt en de handel." Om dit tegen te gaan, werd in 2007 een eigen zuivelfabriek gebouwd met een capaciteit van 400.000 liter per dag. De zuivelfabriek levert geconcentreerde melk aan multinationals als Nestlé en Danone. Voor de afzet van hun varkensvlees hebben ze al een contract gesloten met het bekende Braziliaanse varkensvleesmerk Ceratti. „Wij slachten de varkens en verwerken de karkassen in technische delen. Ceratti is verantwoordelijk voor de logistiek en de verkoop", legt de directeur van Castrolanda uit.

435.000 vleesvarkens

Het idee is om de helft van het varkensvlees op contractbasis af te zetten, 30 procent gaat op export en 20 procent wil Castrolanda afzetten via een eigen merk. „We willen niet te veel via ons eigen merk afzetten, omdat je anders te veel afhankelijk bent van de wisselende vraag en aanbod. In eerste instantie vinden wij het belangrijk om aan de slachtlijn zo efficiënt mogelijk te draaien." De coöperatie produceert nu op jaarbasis 435.000 vleesvarkens. Met deze aantallen zou een derde van de slachtcapaciteit volstaan. Borg kijkt dan ook al verder. „Als de opstart goed gaat en we naar tevredenheid draaien, willen we kijken of we 16 uur per dag gaan slachten. Deze varkens wil de

coöperatie dan van buitenaf aankopen. Een tweede plan is om werk over te nemen van andere slachterijen. Volgens de Braziliaanse Nederlander heeft de coöperatie daar nu al aanvragen voor lopen. Aan een derde stap met 24 uur per dag slachten denkt Borg voorlopig nog niet.

Voldoende krediet

Met de bouw van de slachterij is een bedrag van 66 miljoen euro gemoeid. De slachterij is met 80 procent vreemd vermogen gefinancierd. Binnen 10 tot 12 jaar wil Castrolanda de lening aflossen. De circa 53 miljoen euro is geleend tegen een jaarlijkse bruto-rente van 5 procent. De netto-rente, exclusief inflatie, bedraagt niet meer dan 2 procent. Gunstige financieringsvoorwaarden die in Nederland onhaalbaar lijken. Borg zegt dat sinds enkele jaren in tegenstelling tot Europa en Noord-Amerika veel krediet in Brazilië beschikbaar is. „Toen het Westen eind 2008 in de bankencrisis raakte, waren grote investeerders op zoek naar nieuwe landen waar ze in konden investeren. Een van deze landen was Brazilië." Voor Castrolanda was dat de reden om te zeggen: nu of nooit. „Dat is de reden waarom we nu de slachterij bouwen."

Het overige bedrag is door de leden van de Braziliaans-Nederlandse coöperatie bijegebracht. De circa 40 varkenshouders binnen Castrolanda zijn voor 40 procent aandeelhouder van de slachterij. Voor de overige 60 procent is de coöperatie eigenaar. Net als zijn collega's binnen de coöperatie staat Borg een vaste commissie voor zijn

varkens af aan de coöperatie. „Deelnemende varkenshouders dragen per kilo geslacht gewicht 1,2 procent van de opbrengstprijs af aan Castrolanda", vertelt Borg. De opbrengstprijzen die de varkenshouders ontvangen, is gebaseerd op de kostprijs per kilo geslacht gewicht zonder aflossing en rente. „De slachterij staat altijd garant voor de gemiddelde vaste kosten die varkenshouders maken."

Naast de vaste vergoeding ontvangen varkenshouders een bonus per varken die afhankelijk is van de karkaskwaliteit. Deze bonus bedraagt circa 10 procent. Leden krijgen volgens Borg altijd voorrang bij de afzet van hun varkens. De varkenshouders hebben er belang bij dat de slachterij goed draait. Afhankelijk van het bedrijfsresultaat van de slachterij delen leden aan het eind van het jaar mee in de winst of het verlies van de slachterij. Het bedrag wordt berekend aan de hand van hoeveel varkens er zijn geleverd door de varkenshouder.

Prima constructie

Naast de gezamenlijke afzet kopen de leden van Castrolanda alles collectief in. Leden betalen een vast percentage bovenop de inkoopprijs. Deze open manier van werken is volgens Borg on-Braziliaans. „De meeste Braziliaanse boeren die aangesloten zijn bij een coöperatie krijgen alleen het bedrag onder de streep te zien en weten niet hoe dit is opgebouwd. Naast de grootschalige in- en verkoop biedt de coöperatie volgens de directeur nog meer voordelen. „We leveren specialistisch advies aan de leden en stellen

Coöperatiedirecteur en varkenshouder

Castrolanda is een landbouwcoöperatie in de zuidelijke Braziliaanse staat Paraná. De naam is een samenvoeging van de stad (Castro) waar de Nederlandse kolonie is gevestigd en de Portugese naam voor Nederland (Holanda). De coöperatie is in 1951 opgericht door Nederlandse boeren. Castrolanda heeft een totale omvang van 130.000 hectare grond, 19.000 koeien, 15.000 zeugen en 145.000 vleesvarkens. Momenteel telt de coöperatie 720 leden en 800 medewerkers. Naast de coöperatiemedewerkers hebben de leden ieder nog hun eigen werknemers. Een kwart van de leden heeft nog steeds een Nederlandse afkomst. Afgelopen jaar behaalde Castrolanda een omzet van 530 miljoen euro. Het overgrote deel van de omzet wordt gehaald uit melk, zuivelproducten en akkerbouw. Naast de grond en dieren heeft de

coöperatie een eigen voer- en zuivelfabriek. Momenteel zijn ze bezig met de bouw van eigen varkensslachterij.

Richard Borg is directeur van de coöperatie en zelf varkenshouder. Hij heeft twee varkensbedrijven: een gesloten bedrijf met 200 zeugen en 1.500 vleesvarkens en een vleesvarkensbedrijf met 1.200 dieren. Vorig jaar speelde Borg op zijn varkensbedrijf gemiddeld 29 biggen per zeug. Het aantal levend geboren per worp bedroeg 13 biggen, met gemiddeld 3 doodgeboren biggen. De uitval voor spenen is 6,5 procent. Andere technische resultaten heeft het bedrijf niet, omdat deze niet worden geregistreerd. Borg heeft naast zijn twee varkensbedrijven nog 1.050 hectare grond, die hij gebruikt voor de teelt van: soja, maïs, tarwe, haver, consumptieaardappelen en bonen.

bedrijfspecifieke voerrantsoenen samen. De coöperatie moet de leden naast financieel voordeel bieden ook ontzorgen.”

Op de vraag of het werken in de coöperatie niet ten koste gaat van het vrije ondernemerschap, antwoordt hij. „Iedereen is verantwoordelijk voor zijn eigen bedrijf. Elk lid is op persoonlijke titel een schuld aangegaan bij de bank en moet deze zelf aflossen. Alle leden mogen ook ongelimiteerd groeien.” Borg vindt dat de coöperatie een prima constructie is in het Zuid-Amerikaanse land. Hij zegt dat het merendeel van de Braziliaanse varkenshouderij binnen een integratie werkt. Volgens hem is zelfstandige varkenshouderij alleen mogelijk bij grootschalige bedrijven. „Je moet minimaal een gesloten bedrijfsvoering met 600 zeugen plus voldoende akkerbouw voor de voerproductie hebben.” Anders kun je volgens de directeur van Castrolanda niet in de wispelturige Braziliaanse markt overleven. De huidige kostprijs voor een kilo varkensprijs is ongeveer één euro. De opbrengstprijs op de Braziliaanse vrije markt ligt 5 cent hoger. Dit komt neer op een winst van 4 procent. Een doorsneeresultaat, zegt Borg.

„De afgelopen 15 jaar heeft de varkenshouderij gemiddeld 3 à 5 procent winst gedraaid. Er zaten jaren van 10 procent winst bij, maar ook van dubbele rode cijfers.”

Braziliaanse fabriek

Borg heeft naast zijn twee varkensbedrijven nog 1.050 hectare grond. Hij kan twee gewassen per jaar telen door de uitstekende klimaatomstandigheden. In de zomer, wanneer het kwik oploopt tot gemiddeld 30 graden en er meer neerslag valt, oogst hij tarwe, haver en aardappelen. Als het winter en droger is met temperaturen die vaak niet boven de 25 graden komen, teelt hij soja, maïs en bonen. Borg is van mening dat de combinatie akkerbouw met het houden van vee, Brazilië zo aantrekkelijk maakt. „We produceren elk jaar van dezelfde hectare grond: voedsel voor de dieren en graan voor de wereldmarkt.” In totaal heeft Borg 25 mensen in dienst. Twaalf man houden zich bezig met de aardappelteelt in de winter. Hij heeft ongeveer 500 hectare aan consumptieaardappelen. Tien man zijn belast met de graanteelt. „We hebben een winterploeg en een zomerploeg”, lacht de 49-jarige directeur en varkenshouder.

Hij ziet de Braziliaanse akkerbouw als een fabriek die het hele jaar doorgaat. „In Nederland teel en verkoop je één gewas per jaar en heb je een winterrust. Wij telen twee gewassen per jaar en moeten onze gewassen twee keer verkopen. Daarom is het zo belangrijk dat een coöperatie je hierin ontzorgt.”

Grote ambities

Op zijn gesloten varkensbedrijf met 200 zeugen en 1.500 vleesvarkens werken drie arbeidskrachten. De dieren krijgen droogvoer bestaande uit maïsmeel, soja en tarwe, aangevuld met een premix van vitaminen en mineralen. De andere locatie met 1.500 vleesvarkens wordt gerund door 1,5 fte's. De vleesvarkens krijgen brijvoer.

Borg koopt de biggen op deze locatie aan van zijn eigen coöperatie. Castrolanda heeft een eigen zeugenbedrijf met 5.500 zeugen. De coöperatieleden mesten de dieren vanaf 22 kilo af. Zelf is Borg nauwelijks in de stallen te vinden. Hij is druk met zijn taken als directeur. „Ik ben meer van het strategische boerenwerk. Ik houd van denken, plannen en beslissen.” Het boerenwerk in Nederland met de handen zou naar eigen zeggen niet voor hem zijn weggelegd.

Dat zijn grootouders dit mogelijk hebben gemaakt, daar is hij ze nog steeds dankbaar voor. „Dit is een van de beste streken van Brazilië om te boeren.” De gemeente Castro in de staat Paraná ligt op 1.000 meter boven de zeespiegel. Vruchtbare grond met een aangenaam fris briesje en voldoende neerslag, vat Borg het klimaat samen. Hij prijst zijn opa en compagnons om hun vooruitziende blik. „Veel Nederlandse boeren gingen in die tijd naar Canada of Australië. Zij kozen bewust voor deze omgeving in Brazilië. Niet onterecht, blijkt nu.”

Het is aan Richard Borg en de leden om het werk van hun voorouders voort te zetten. De afgelopen tien jaar wist de coöperatie haar omzetgroei te verviervoudigen. Voor het komende decennium zijn de ambities onverminderd groot. „Met deze strategie, waarbij we onze eigen producten verwerken, willen we de komende tien jaar minstens verdubbelen in omvang. Dat geldt voor akkerbouw, melkvee en varkens.” ■

 Reageren?
r.vanboekel@pigbusiness.nl

Castrolanda is een Nederlandse kolonie met 800 inwoners en een landbouwcoöperatie.

Directeur Richard Borg is zelf als varkenshouder coöperatielid met twee varkensbedrijven.

Op zijn ene varkensbedrijf krijgen de dieren droogvoer en bij het andere brijvoer.

Naast zijn twee varkensbedrijven heeft Borg nog 1.050 hectare akkerbouw.